

Bir Anket Çalışması: Anatomi Eğitimi ve Öğrencilerin Düşünceleri

İlknur ARI*, Emel İRGİL**, İlker Mustafa KAFA*, Erdoğan ŞENDEMİR*

* Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı

** Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı tarafından bir anket oluşturulmuş ve 4. yarıyıl başlangıcındaki toplam 191 öğrenci, 1. ve 3. yarıyıllarda aldıkları anatomi eğitimi hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi amacıyla çalışmaya dahil edilmiştir.

Tıp fakültesine kendi isteğiyle girdiğini ifade eden 158 öğrencinin (% 82.7), % 53'ünün kız % 47'sinin erkek olduğu görülmüştür. 131 öğrencinin (% 68.6) kuramsal derslere devam ettiği, 101 öğrencinin (% 52.9) dersleri yetersiz bulunduğu ortaya çıkmıştır. Derslere devam eden öğrenciler de (n=131) ise bu oran % 58 olarak bulunmuştur. Kişisel çalışmayı 95 (% 49.7) öğrencinin tercih ettiği, 82 öğrencinin (% 42.9) ise seçmeli derslerde Anatomi Anabilim Dalı'nın açtığı seçmeli dersleri ilk beş sırada tercih ettiği gözlenmiştir. Ankete katılan öğrencilerden 128 (% 67) öğrencinin, anatomi ders konularının tümüyle klinik bilgilerle beraber verilmesini istedikleri; 174 öğrencinin (% 91.1) kadavra çalışmalarının anatomi eğitiminde mutlaka yer alması gerektiğini; 176 öğrencinin ise (% 92.1) kadavra dışı yardımcı ders araçlarının da kullanılması gerektiğini ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, 91 öğrenci (% 47.6) verilen anatomi eğitiminin öğrenciyi tıp fakültesinde olduğunu hissettirme rolü için "kısmen" yanıtını verirken 87 öğrenci (% 45.5) "tamamıyla" yanıtını vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Anatomi. Eğitim. Kadavra. Anket.

A Questionnaire Study: Anatomy Education And Student's Views

SUMMARY

A questionnaire was prepared by the Anatomy Department of Medical School of the Uludağ University and presented to 191 students in the beginning of the fourth semester to evaluate their thoughts about their anatomy education in the first and third semesters.

82.7 % of the students (n=158; 53% female and 47 % male) stated that choosing medicine to study was their own will. 68.6 % of the students (n=131) stated they were regularly attending the theoretical lectures in classrooms; 58% of these students think that these lectures are inadequate, while overall inadequacy is expressed by 52.9 % (n=101) of the students. The elective classes opened by the anatomy department were within the first five subjects to be preferred by 82 students (42.9%). Almost half of the students (49.7%) were in favor of studying by themselves. 67% of the students (n=128) requested that the anatomy lectures were to be fully integrated with the clinics. Cadaver was considered as "a must" in anatomy education by 91.1% of the students, while 176 (92.1%) asked for educational materials together with cadavers. Anatomy education was considered to make 45.5% of the students "feel studying in a medical school totally", while 47.6% responded that the role of the anatomy education was "partly" the reason of such a feeling.

Key Words: Anatomy. Education. Cadaver. Questionnaire.

Tıp eğitiminin amacı, 1988'de Edinburg Deklerasyonu'nda belirtildiği gibi, tüm insanların sağlığını daha iyiye götürecek doktorlar yetiştirmektir. Ancak bu amaca, tıbbi bilimlerdeki gelişmelere ve gösterilen pek çok çabaya rağmen tam olarak erişilememiştir¹.

Eğitim bir süreçtir ve durağanlık doğasına aykırıdır. Bu nedenle çeşitli eğitim birimlerinde uygulanmakta

olan eğitim modelleri ve programları, zaman içerisinde iyileştirmeye gereksinim duymaktadır. İyileştirmeye yönelik çalışmalar sonucunda kimi zaman alışılmış eğitim model ve programların terk edilmesine bağlı olarak çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Ortaya çıkan sorunlar, ya uyum süreci içinde eriyip kaybolmakta ya da çözülmesi gereken durumlara dönüşebilmektedir.

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, eğitim sürecinin bu hareketliliğine paralel olarak zaman zaman uygulamakta olduğu eğitim model ve programlarını gereksinimler doğrultusunda iyileştirme çabası içersine girmiştir. Birinci Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi'nde Kocabaşoğlu tarafından belirtildiği gibi, değerlendirme ve iyileştirmeler, hangi yöntemlerin izlendiği ve hangi öğrenim hedeflerine

Geliş Tarihi: 13.01.2003
Kabul Tarihi: 17.07.2003

Doç. Dr. İlknur ARI
Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı
16059 Görükle- BURSA
Tel: 0224 442 88 08
e-mail: iari@uludag.edu.tr

ulaşıldığı konusunda eğitim programını düzenleyenlere yardımcı olurlar².

2001-2002 eğitim yılı başlangıcında, Uludağ Üniversitesi'nin bazı fakültelerinde uygulanmakta olan eğitim model ve programları, radikal bir şekilde değiştirilerek kredili sisteme geçilmiştir. Geçmiş yıllardan çok farklı bir eğitim modeli oluşturulmuş ve uygulanmaya başlanmıştır.

Bu nedenle, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, diğer temel bilimler içerisinde yer alan anabilim dalları ile birlikte, uygulanmakta olan ders programını yeniden yapılandırmıştır. Süresi 14 hafta olan yarıyıllar oluşturulmuş ve Anatomi eğitimi çeşitli ders başlıkları altında 1., 3. ve 4. yarıyıllarda vermek üzere planlanmıştır. Geçmiş yıllarda Anatomi eğitimi, 2. sınıfta (3. ve 4. yarı yıllara denk gelir) sistematik ve topografik anatomi şeklinde verilirken; yeni eğitim modelinde "anatomiye giriş" dersi 1.; "topografik vücut bölgeleri" dersi, "sinir sistemi" dersi, "kalp-dolaşım-solunum sistemi" dersi 3.; "metabolizma" dersi, "ürogenital sistem" dersi ve "endokrin sistem" dersi 4. yarıyıllarda verilmek üzere ders programı oluşturulmuştur. Eski yıllarda "Anatomi dersi" adı altında verilen sistematik anatomi dersleri birbirini takip eden bir sıra gösterirken (dolaşım sistemi biter, solunum sistemi başlar, sonra sindirim sistemi başlar,...gibi) yeni modelde her bir sistem ayrı bir ders olarak tanımlanmış ve aynı yarıyıl içerisinde birkaç sistem aynı anda farklı ders başlıkları altında verilmiştir. Öğrenci aynı anda hem solunum sistemini, hem dolaşım sistemini hem de sinir sistemini almak zorunda kalmıştır. Ayrıca, öğrencilerin değerlendirilmeleri de yeniden yapılandırılmış kredili sistemin esasları kullanılmıştır. Geçmiş yıllarda 100 tam puan üzerinden değerlendirilen öğrenciler yeni dönemde harf notu ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmede çan eğrisi yöntemi esas alınmıştır.

Uygulanan eğitim programı dikkate alındığında öğrencinin bir yarıyıl içinde oldukça yoğun ders yüküne sahip olduğu görülmektedir. Öğrenciler, ders yoğunluğunu zaman zaman dile getirmişlerdir. Bu durum karşısında, Anatomi eğitimini veren bizlerde de kaygılar ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, hem öğrencilerin hem de bizim kaygılarımızı dikkate alarak, bir sorun gibi gözüken bu durumu değerlendirebilmek amacıyla yarıyıl sonu sınav sonuçlarını gözlemlemeyi beledik.

Yarıyıl sonu sınavları bittiğinde, sınav sonuçları ile ilgili olarak olumsuz bir sonuç beklerken, başarının geçmiş yıllara göre daha yüksek olduğunu gördük. Ümit edilen sonuçlardan farklı bir tablonun ortaya çıkması karşısında, arayı tatilinden sonraki 4. yarıyıl başlangıcında, öğrencilerden geri bildirim almayı ve anatomi eğitimini değerlendirmeyi planladık.

Bu çalışma, verilen anatomi derslerinin yoğunluğunun derecesini ve etkilerini, yeni şekli ile anatominin öğrenci gözündeki yerini, anatomi eğitiminde öğren-

cinin yerini, öğrenme açısından kuramsal dersler ve uygulama dersleri arasındaki farkı, yeni şekli ile anatomi eğitiminin Tıp Fakültesi içindeki yerini ve geleceğe yönelik olarak anatominin tercih edilme oranını belirlemek amacıyla oluşturuldu.

Gereç ve Yöntem

Çalışma, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi 4. yarıyıl öğrencilerine yönelik olarak, Şubat 2002'de, toplam 191 öğrenci üzerinde yapıldı. Anket soruları uygulama dersleri sonrasında öğrenci salonu terk etmeden önce verildi. Yanıtların güvenilir olması amacıyla öğrencilerden ad, soyad ve numaralarını yazmamaları istendi.

Kullanılan sorular çoktan seçmeli olarak soruldu, açık uçlu soru mümkün olduğunca az kullanıldı. Veriler, bilgisayarda SPSS programıyla değerlendirildi. İstatistiksel analizler için χ^2 testi kullanıldı.

Bulgular

Çalışmaya katılan 191 öğrencinin 96'sı erkek (%50.3), 95'i kız (%49.7) ve yaş ortalaması 20.0 ± 1.1 (minimum: 18, maksimum 23) olarak bulundu (Tablo I).

Tablo I- Araştırmaya alınan öğrencilerin yaşlarının cinsiyetlerine göre dağılımı

Yaş(yıl)	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kadın		n	%
	n	%	n	%		
18	5	5.2	7	7.4	12	6.3
19	18	18.8	28	29.5	46	24.1
20	39	40.6	48	50.5	87	45.5
21	22	22.9	9	9.5	31	16.2
22	7	7.3	1	1.0	8	4.2
23	5	5.2	2	2.1	7	3.7
Toplam*	96	50.3	95	49.7	191	100.0

*Satır yüzdesi alınmıştır.

Tıp Fakültesi'ne kendi isteği ile girdiğini belirten 158 öğrencinin (% 82.7) cinsiyet dağılımına bakıldığında 74 (% 46.8) öğrencinin erkek, 84 (% 53.2) öğrencinin kız olduğu görüldü. 191 öğrencinin cinsiyetleri ile istekleri χ^2 testi ile karşılaştırılıp değerlendirildiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptandı ($\chi^2 = 4.29$; $df= 1$; $p<0.05$) (Tablo II).

Halen anatomi derslerini almakta olan bu öğrencilere, ilerde anatomi uzmanlığını kaçınıcı sırada seçecekleri sorulduğunda, % 3.6'sı (n=7) ilk 3 sırada tercih edeceklerini belirtirken % 56.5'i (n=108) son tercih olarak ya da hiç tercih etmeyeceklerini ifade ettiler.

Bir Anket Çalışması: Anatomi Eğitimi ve...

Tablo II- Araştırmaya alınan öğrencilerin Tıp Fakültesine girme isteklerinin cinsiyete göre dağılımı

		Tıp Fakültesine Girme				Toplam	
		Kendi İsteği		Kendi İsteği Değil		n	%
		n	%	n	%		
Cinsiyet	Erkek	74	46.8	22	66.7	96	50.3
	Kadın	84	53.2	11	33.3	95	49.7
Toplam*		158	82.7	33	17.3	191	100.0

*Satır yüzdesi alınmıştır.

$$\chi^2 = 4.29; df = 1; p < 0.05$$

Anatomi kuramsal derslere devam oranlarına bakıldığında, (cinsiyet ayrımı yapılmadan) % 68.6'sının (n=131) derslere devam ettiği, % 2.1'inin (n=4) devam etmediği, % 29.3'ünün de (n=56) arasına devam ettiği görüldü. Ayrıca, tüm öğrencilerin kuramsal dersler hakkında düşüncelerine bakıldığında % 5.2'sinin (n=10) dersleri fazla, % 41.9'unun (n=80) yeterli, % 52.9'unun (n=101) ise yetersiz bulunduğu ortaya çıktı. Kuramsal derslere devam eden öğrencilerin (n=131), dersler hakkındaki düşüncelerinin sayısal dağılımına bakıldığında, 76'sının (% 58) yetersiz, 51'inin (% 39) yeterli, 4'ünün de (% 3) fazla bulunduğu saptandı. Tıp eğitiminde anatomi derslerinin hangi yıllarda verilmesinin gerekliliği sorulduğunda % 69.6'sının (n=133) 1. ve 2. sınıfları, % 19.4'ünün (n=37) 2. ve 3. sınıfları, % 11'inin (n=21) diğer sınıfları (1.-3.; 2.-4.; 3.-4. sınıflar) tercih ettiği görüldü. Anatomi kuramsal derslerine devam eden öğrencilerin (n=131) 90'ının (% 69) anatomi eğitiminin 1. ve 2. sınıflarda verilmesini öngördükleri ortaya çıktı.

Klinik eğitimler başladıktan sonra, 4. sınıfta anatomi eğitimini tekrar almak isteyenlerin oranı % 60.2 (n = 115) olarak bulundu. Verilen anatomi eğitiminde kliniğin yeri sorulduğunda % 67'sinin (n=128) anatominin tümüyle klinikle birlikte verilmesini istediği, % 29.8'inin (n=57) anlatılan klinik bilgilerin yeterli olduğunu, % 3.1'inin de (n=6) klinik bilgilerin verilmesinin gereksiz olduğunu düşündükleri ortaya çıktı. Anatominin klinik bilgilerle birlikte verilmesinin sağlayacağı kazanç öğrencilere sorulduğunda % 90.1'inin (n=172) olumlu, % 2.6'sının (n=5) olumsuz yaklaştığı, % 7.3'ünün (n=14) bir fikrinin olmadığı görüldü.

Öğrencilerin öğrenme konusunda seçtikleri yol sorulduğunda, % 49.7'sinin (n=95) okuma/kişisel çalışma, % 24.6'sının (n=47) dersleri dinleyerek, % 14.1'inin (n=27) uygulama, % 7.3'ünün (n=14) grup çalışmaları ile, % 4.2'sinin (n=8) tartışma yoluyla anatomi eğitimlerini pekiştirdikleri görüldü.

Anatomi uygulamalarında, kadavra dışında yardımcı ders araçlarının kullanılması gerekliliğine inanan öğrencilerin oranı % 92.1 (n=176) iken gerek olmadığını düşünenler % 7.9 (n=15) olarak saptandı. Öğrencilerden yardımcı ders aracı olarak kullanılan maketler ile kadavra çalışmalarının karşılaştırılması istendiğinden de % 13.1'inin (n=25) maketleri, % 15.7'sinin (n=30) kadavra çalışmalarını, % 68.1'inin (n=130) her ikisini de seçtikleri, % 3.1'inin ise (n=6)

ikisini de seçmedikleri görüldü. Kadavra çalışmalarının anatomi eğitimindeki yeri sorulduğunda % 91.1'i (n=174) mutlaka olması gerektiğini, % 8.4'ü (n=16) zorunlu görmediğini belirtti. Yalnızca bir öğrenci kadavra eğitiminin gereksiz olduğunu bildirdi.

Kadavra açımalarına öğrenci katılımı ile ilgili düşünceleri değerlendirildiğinde % 48.2'sinin (n=92) katılmak istediği, % 12.6'sının (n=24) istemediği, % 37.7'sinin (n=72) yalnızca isteklilerin katılımı gerektiğini düşündüğü, % 1.6'sının da (n=3) bir fikri olmadığını ortaya çıktı. Uygulama derslerinde kadavra başı eğitiminin tümüyle öğrenciler tarafından yapılmasını isteyenler 15 kişi (% 7.9), istemeyenler 56 kişi (% 29.3), isteyen öğrenci anlatsın diyen 31 kişi (% 16.2) iken, anatomistlerin anlatması gerektiğini düşünenler 89 kişi (% 46.6) olarak saptandı.

Ankete katılan öğrencilerin, seçmeli derslerde Anatomi Anabilim Dalı'nın açtığı derslerden herhangi birini ilk beş sırada tercih edenlerin oranı % 42.9 (n=82) olarak bulundu. Anatomi eğitiminin, öğrenciye Tıp Fakültesi'nde olduğunu hissettirme rolü sorulduğunda, "tamamıyla" olduğunu düşünenlerin oranı % 45.5 (n=87), "kısmen" olduğunu düşünenlerin oranı % 47.6 (n=91), "az" olduğunu ya da "hiç" olmadığını düşünenlerin oranı ise % 6.8 (n=13) olarak ortaya çıktı.

Tartışma

Ülkemiz koşullarında oldukça zor bir seçme sınavı sonucunda, Tıp Fakültesi'ne girmeye hak kazanmış öğrencilerin, bu tercihlerinde hangi faktörlerin rol oynadığını görmek ve tartışmak başlı başına bir araştırma konusudur. Böylesi zor bir sınav sonucunda fakültemize girmeyi hak etmiş öğrencilerin (bu çalışmaya dahil olan; n=191), uzun ve güç bir eğitim sürecine sahip tıp eğitimini % 82.7 (n=158) oranında kendi istekleri doğrultusunda tercih ettikleri görülmektedir.

Tıp eğitiminin 3. yarıyılıni bitirmiş bu öğrencilerin, % 56.5'inin (n=108) anatomi uzmanlığını son sırada tercih edeceklerini ya da hiç tercih etmeyeceklerini ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. Uzun bir eğitim sürecinin 4. yarıyılında bu oran şaşırtıcı değildir.

Uygulanmakta olan yeni eğitim programıyla birlikte öğrencilerin derslere olan ilgilerini değerlendirmek amacıyla, kuramsal derslere devam durumlarına bakıldığında (kuramsal derslerde yoklama alınmaz) 131 öğrencinin (% 68.6) derslere devam ettiği görülmüştür. Yoğun bir ders programından şikayet eden bu öğrencilerin, % 5.2'sinin (n=10) kuramsal dersleri fazla, % 41.9'unun (n=80) yeterli ve % 52.9'unun (n=101) yetersiz bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, kuramsal derslere devam eden öğrencilerin (n=131), dersler ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde % 58'inin (n=76) "yetersiz", % 39'unun (n=51) "yeterli" ve % 3'ünün de (n=4) "fazla" bulunması ilginçtir. Bu durumda yoğun bir ders programından şikayet

eden öğrencilerin dersleri yetersiz olarak değerlendirilmelerini dikkate almak gerekmektedir.

Anatomi derslerinin verildiği yarıyıl ile ilgili düşüncelerini gözlemleyebilmek amacıyla öğrencilere anatomi derslerinin hangi sınıflarda verilmesi gerektiği sorulduğunda % 69.6'sının (n=133) 1. ve 2. sınıfları seçtikleri görülmüştür. Kuramsal derslere devam eden öğrencilerin de (n=131) % 69'unun (n=90) aynı düşüncede olduğu ortaya çıkmıştır.

Anatomi derslerinin öğrenci açısından önemini ve tıp eğitimi içindeki yerini sorgulayabilmek için, Anatomi Anabilim Dalı'nın açtığı seçmeli derslerden herhangi birini ilk beş sırada tercih edenlerin % 42.9 (n=82) oranında olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan sonuç, anatomi derslerinin tıp eğitimi içerisindeki yerini ve önemini öğrenci penceresinden göstermektedir.

Yoğun bir yarıyıl geçirdiklerini ifade eden öğrencilerin, öğrenmek için seçtikleri yol sorulduğunda % 49.7'sinin (n=95) kişisel çalışmayı, % 24.6'sının (n=47) dersleri dinleyerek öğrenmeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Kuramsal derslerin yetersiz olduğunu ifade eden 101 öğrencinin (% 52.9), 48'i (%47.5) okuma/kişisel çalışmayı tercih ederken 31'inin (% 30.7) dersleri dinlemeyi tercih ettikleri görülmüştür. Öğrenci, dersleri ister yeterli ister yetersiz değerlendirmiş olsun, sonuçta çalışma yöntemi olarak okuma/kişisel çalışmanın bir yöntem olarak bu derece tercih edilmiş olması önemli bir noktadır. Bu yöntemin tercih edilmesinin, eğitim sistemimizden kaynaklanan, ilköğretim yıllarından bu yana alışlagelmiş bir öğrenme yolu olan ve kısa süreli hafızanın rol aldığı ezberleme alışkanlığından kaynaklanmış olabileceği, mutlaka üzerinde düşünülmesi gereken bir sorundur. Bu sorunun yanıtını bulabilmek önemlidir, çünkü eğitmenin ve öğrencinin rol aldığı öğrenme işinde, her iki tarafın da sorgulanarak en iyi yöntemin ortaya çıkarılması gerekmektedir.

İlerideki yıllarla ilişkili olarak anatomi derslerinde kliniğin yeri sorulduğunda, % 67 (n=128) oranında öğrenci derslerin tümünün klinikle birlikte verilmesini, % 29.8'i ise (n=57) verilen klinik bilgilerin yeterli olduğunu bildirmişlerdir. Klinik bilgiler ile birlikte verilen anatomi eğitiminin kendilerine sağlayacağı kazanç sorulduğunda % 90.1'i (n=172) olumlu yaklaşmışlardır. Anatomi kuramsal derslerinin son bölümlerinde konu ile ilgili olarak klinik bilgilerin verilmekte olduğundan bu sonuç bizim için anlamlı bulunmuştur. Yaklaşımımızın doğru ve yerinde olduğunu görmüş olduk.

Anatomi uygulama derslerinde, kadavra dışında yardımcı ders araçlarının kullanılmasının gerekli olduğunu % 92.1 (n=176) oranında ifade etmişlerdir. Kadavra ile yardımcı ders araçlarından biri olarak kullanılan maketlerin karşılaştırılması istendiğinde % 68.1'inin her ikisini de seçtiği görülmüştür. Kadavra çalışmalarının anatomi eğitimindeki yeri sorulduğun-

da % 91.1'i (n=174) mutlaka olması gerektiğini bildirmiştir. Günümüzde başka bir yaklaşım olarak, bilgisayar destekli ve kadavranın son derece az rol aldığı bir anatomi eğitimi, gittikçe büyüyen bir taraftar kitlesi bulmaya başlamıştır³. Çalışmamızdan ortaya çıkan bulgular, bizleri bu yaklaşımın ne derece sağlıklı olabileceğini sorgulamaya itmektedir.

Öğrencilerin, uygulama derslerinde öğrenciyi de eğitimin içine katmak amacını güden, öğrencinin dersi sunduğu/öğrenci merkezli uygulama derslerini benimsemediklerini, % 46.6 (n=89) oranındaki öğrencinin ders sunumunun anatomistler tarafından yapılmasını istedikleri görülmüştür. Başka bir çalışmada ise (n=279 olan bir çalışma) % 17.2 oranında öğrenci, ders sunumunu anatomistlerin yapmasını istemişlerdir⁴. Oldukça farklı olan bu iki sonuç şaşırtıcıdır. Ayrıca, öğrenme için seçilen yol sorulduğunda, kişisel çalışmayı tercih eden 95 (% 49.7) öğrencinin, tercih ettikleri öğrenme modeline uygun olarak, uygulama derslerine de fiilen katılmayı istemedikleri görülmektedir. Uygulama derslerinde dahi ezber yöntemini benimsemeleri ilginçtir.

Anatomi eğitiminin, öğrenciyi Tıp Fakültesi'nde olduğunu hissettirme rolünü "tamamıyla" olarak niteleyenlerin oranı %45.5 (n=87), "kısmen" olarak niteleyenlerin oranı ise %47.6 (n=91) olarak bulunmuştur. Kuramsal derslerin tamamıyla klinikle birlikte verilmesini isteyen öğrencilerin % 67 (n=128) oranında olduğunu da hatırlarsak, bu durumda halen verilmekte olan klinik bilgilerin kapsamını bir parça artırmak gerekli gibi gözükmektedir.

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde verilmekte olan anatomi eğitimi sorgulayabilmek amacını güden araştırmamız, dikkatle değerlendirilecek olursa yol gösterir niteliktedir. Öğrencinin penceresinden bakmaya çalışarak, yaptığımız işi sorgulamak kendi kendimizi sorgulamaktan daha anlamlı gözükmektedir. Biz, bu çalışma ve daha önce Anabilim Dalımız tarafından yapılan diğer çalışmalar doğrultusunda, uygulanmakta olan eğitim modellerimizi ve programlarımızı değerlendirme amacını taşımaktayız⁴. Dolayısıyla araştırmamız, bizlere yol gösterici olma niteliği yanında diğer anabilim dalları açısından da örnek teşkil edebileceği düşüncesiyle sunulmaya değer bulunmuştur.

Kaynaklar

1. Edinburgh Declaration of WFME. World Conference on Medical Education – Report, 7-12 August 1988, Edinburgh, Blackwood Pillans & Wilson, Edinburgh.
2. Kocabaşoğlu YE. Tıbbi Müfredat Planlaması. Birinci Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, 12-15 Kasım 1998, Ankara, Özet Kitabı, 18-23.
3. Bacro T, Gilbertson B, Coultas J. Web-delivery of anatomy video clips using a CD-ROM. Anatomical Record, 2000; 261(2):78-82.
4. Şendemir E. ve Arı İ. Anatomi eğitimi hakkında öğrencilerin görüş ve düşünceleri. 4. Ulusal Anatomi Kongresi, 1-5 Eylül 1997, İstanbul, Özet Kitabı, 77.